

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

İSVEÇ NEFRET SUÇLARI İLE MÜCADELE REHBERİ

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

İçindekiler

NEFRET SUÇU NEDİR?	4
NEFRET SUÇLARI NE TÜR DURUMLARI KAPSAR?	8
NEFRET SUÇLARI VE İLETİŞİM SUÇLARININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLİŞKİSİ NEDİR?	12
NEFRET SUÇLARINA UYGULANAN CEZAİ YAPTIRIMLAR NELERDİR?	16
TAKİP EDİLMESİ GEREKEN YASAL SÜREÇ NEDİR?	18
KANITLARIN KORUNMASI VE BİLDİRİME İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?	20
RESMİ VE SİVİL TOPLUM DESTEK MEKANİZMALARI NELERDİR?	24
İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN İLETİŞİM BİLGİLERİ	30

NEFRET SUÇU NEDİR?

Nefret suçu, eşitlik ve temelde insan haklarına yönelik bir saldırı olarak görülmektedir. Hedef alınan gruplara toplumda yer bulamayacakları mesajı verilmektedir. Bu durum, kaçınılmaz olarak demokratik toplum düzenini yıpratmakta ve en temel insan haklarından olan “yaşama” ve “katılım” haklarını ihlal etmektedir.

İsveç düzenlemelerine göre

NEFRET SUÇU;

- Ulus
- Etnik köken
- Ten rengi
- Din
- Cinsel yönelim veya transseksüel niteliği dolayısıyla yapılan saldırıları ve ayrımcılığı ifade etmektedir.

01

Anadolu Ajansı

Fiziksel saldırıların yanı sıra, İsveç hukukunda dinsel hoşgörüsüzlük de dahil olmak üzere, hoşgörüsüzlüğe dayalı nefret biçimlerini yayan, teşvik eden, savunan veya meşrulaştıran her tür ifadeyi cezalandırmaya yönelik düzenlemeler de mevcuttur. Sadece bireylere yönelik değil, derneklere ve kurumlar veya temsilcilerine yönelik suçlar da nefret suçları kapsamındadır.

Nefret suçları, özellikle 1990'lı yılların ortalarından itibaren İsveç'te öncelikli bir konu olarak gündeme alınmıştır. Nitekim İsveç Hükümetince, bu suçların bir insan hakkı ihlali olarak görüldüğü ve bu nedenle mücadele etmenin öncelikli bir konu olduğu aşağıdaki paragrafta belirtilmiştir:

“İrkçılığa ve nefret suçuna karşı etkili önlemler, İsveç'in uluslararası insan hakları yükümlülüklerine tam saygıyı sağlama hedefine katkıda bulunmaktadır. İrkçılık ve benzeri düşmanlık biçimleriyle mücadele, birey haklarının ihlal edilmesi riskini önlemektedir.”

Araştırmalar İsveç'te en çok ırkçılık veya yabancı düşmanlığı kaynaklı nefret suçlarının şikayet edildiğini ortaya koymaktadır. Şikayet sayısı giderek artmakta; ancak bu artışta daha fazla suç işlenip işlenmemenin yanında, daha fazla mağdurun suçları ihbar etme bilincine ulaşmış olması da etkilidir denebilir.

NEFRET SUÇLARI NE TÜR DURUMLARI KAPSAR?

Bir suçun nefret suçu olarak nitelendirilmesi için bu suçun önyargı saiki ile işlenmesi gerekmektedir. Ancak İsveç Ceza Kanunu'nda (Brottsbalken) "Nefret Suçu" olarak adlandırılan veya "Önyargı Saiki" olarak nitelendirilen belirli bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Buna karşın önyargı saikine atıfta bulunulan bazı suç tipleri düzenlenmiştir.

İsveç Ceza Kanunu'nda (Brottsbalken) önyargı saikine atıfta bulunan üç suç tipi vardır; bir millete veya azınlık bir gruba karşı Tahrik, Hukuksuz Ayrımcılık ve Aşağılama.

02

¹ Government Offices of Sweden, A comprehensive approach to combat racism and hate crime. National plan to combat racism, similar forms of hostility and hate crime, 2017, p. 17.

- **Tahrik Suçu:** Bir ulusal veya azınlık gruba karşı tahrik suçu ilk olarak 1948 yılında İsveç Ceza Kanunu kapsamına alınmıştır (Kamu Düzenine Karşı Suçlar, 16. Kısım, 8. Bölüm). Bu suç “Hets mot folkgrupp” (Bir gruba karşı tahrik) olarak nitelendirilmektedir. Kanun, ırk, ten rengi, ulusal veya etnik köken dini inanç, cinsel yönelim ya da trans kimliğe atıfta bulunmak yoluyla bir gruba yönelik saldırı niteliği içeren ifadeler ile tehdit veya aşağıılama içeren söylemler ve bu söylemleri

yayan kişiler hakkında ceza tedbirlerine hükmedileceğini belirtilmiştir:

Bir millete, azınlık gruba veya buna benzer diğer gruplara mensup kişilere yönelik ırk, ten rengi, ulusal veya etnik köken, inanç, cinsel yönelim veya trans kimlik ima ederek tehdit eden veya aşağıılayıcı söylemlerde bulunan veya bunları bir azınlık gruba karşı tahrik ederek yayan kişi, iki yıla kadar hapis, suç hafif ise para cezasına mahkum edilir.

Suçun nitelikli olarak işlenmesi halinde ise 6 aydan dört yıla hapis cezası takdir olunur. Suçun nitelikli olup olmadığına karar verilirken söylemin özellikle tehdit edici veya aşağıılayıcı bir içeriğe sahip olup olmadığı ve daha çok sayıda insana ulaşacak şekilde yayılıp yayılmadığı göz önüne alınır.

Bu hüküm uyarınca, bir ifadenin, grubun değerlerine saldırı niteliği taşıması yargılamada suç unsuru olarak yeterli kabul edilmektedir. Failin, mağdur ile tanışıklığından bağımsız olarak ve kişisel bir husumeti olup olmadığına bakılmaksızın, nefret suçunu işleyip işlemediği incelenmektedir. Fail işlediği suçla, mağdur nezdinde mağdurun mensup olduğu tüm gruba bir mesaj vermektedir. Bu sebeple failin mağdur ile kişisel olarak husumeti olup olmaması burada belirleyici değildir.

Anadolu Ajansı

Öte yandan İsveç'te Basın Özgürlüğü Yasası (Bölüm 7) ile yazılı medya ve İfade Özgürlüğü Yasası (Bölüm 3) ile görsel-ışitsel medya yoluyla işlenen suçlara yönelik de düzenlemeler getirilmiştir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Basın Özgürlüğü Yasası ve İfade Özgürlüğü Yasasındaki tüm suçlar Ceza Kanununda da suç olarak kabul edilmektedir. Bir diğer ifadeyle, Basın Özgürlüğü Yasası ve İfade Özgürlüğü Yasası'nı ihlal edenler hakkında Ceza Kanunu'na göre de soruşturma ve kovuşturma işlemleri yapılabilmektedir. Bu kapsamda İsveç Ceza Kanunu'nda tanımlanan Tahrik Suçu yazılı ve görsel-ışitsel medya aracılığıyla gerçekleştirilen eylemlere de uygulanmaktadır.

- **Hakaret suçu:** İsveç Ceza Kanununda Tahrik Suçu dışında nefret suçlarını düzenleyen birbiriyle ilişkili iki suç tipi daha düzenlemiştir: Hakaret Suçu ve Aşağılama Suçu. Hakaret Suçu, bir kişinin suçlu olduğunu veya haysiyetsiz yaşam tarzı olduğunu iddia etmek olarak tanımlanmıştır. Hakaret suçunun faili, suçu basit haliyle işlenmesi durumunda para cezası ile, suçu nitelikli olarak işlenmesi durumunda ise altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılabilir. Ağır hakaret suçunun cezası, ifadenin “içeriği veya ulaştığı çevre” ve “verdiği zarar” göz önünde bulundurularak tespit edilmekte ve sanık hakkında iki yıla kadar hapis veya para cezası verilebilmektedir. Bu düzenlemenin en

önemli sonucu, failin Tahrik suçundan cezalandırılması delil yetersizliği vb. nedenlerle mümkün olmamışsa, suçun hakaret olarak nitelendirilerek para cezası ile cezalandırılmasına imkan vermesidir. Failin önyargı sahibi olduğunu ispatlarıyla ortaya koymak İsveç yargı sisteminde zor olduğundan, failin hakaret suçu ile cezalandırılması gündeme gelmektedir.

- **Aşağılama suçu:** Bu suç, bir başkasına lakap takmak, ithamda bulunmak veya toplum nazarında küçük düşürmek maksadıyla karalamak olarak tanımlanmaktadır. Bir kişinin öz saygısını veya onurunu zedeleyecek şekilde doğrudan aşağılayıcı ifadede veya davranışta bulunan kişi aşağılama suçundan mahkum edilerek para cezası ile cezalandırılmaktadır. Suçun ağır olması halinde ceza, altı aya kadar hapis veya para cezasıdır.
- **Alay konusu ifadeler:** Alay konusu ifadeler de ceza kapsamındadır. Ancak bu noktada, alay konusu ifadelerin objektif eleştiri sınırlarını aştığı takdirde cezalandırılabilir bir suç kabul edildiğini belirtmek gerekir. Bir başka ifadeyle bir ifadenin suç teşkil etmesi için, objektif bir tartışmanın ötesine geçtiği ispatlanmalıdır. Bu nedenle, kullanılan ifadeler her olay özelinde ve bağlamında ayrıca değerlendirilir ve eylemin nedenleri dikkate alınır.

- **İnternet Üzerinden İşlenen Hakaret ve Aşağılama Suçları:** Nefret suçlarına ilişkin yukarıda anılan kanun hükümleri internet üzerinden işlenen suçlar için de geçerlidir. Suçun sanal ortamda işlenmiş olması suçu daha az önemli veya daha az cezalandırılabilir kılmamaktadır. Sosyal medya paylaşımlarının yorum kısımlarında, mesajlarda veya diğer tüm mecralarda renk, etnik köken, inanç, cinsel yönelim veya transseksüel kimlik ayrımı gözetilerek rahatsız edici veya saldırgan olarak nitelendirilebilecek tüm ifadeler ve paylaşımlar nefret suçu olarak kabul edilmektedir. İsveç'te internet ortamında, özellikle sosyal medya aracılığıyla işlenen nefret suçları çoğunlukla kamusal alanlarda dağıtılan ya da sergilenen pankart ve bildiriler, duvar afişleri, dini ibadet binalarına yazılan duvar yazıları ya da yürüyüş ve mitinglerde atılan sloganların paylaşılmasından oluşmaktadır.

Örneğin; 2017'de 70 yaşındaki bir kadın, Facebook'ta göçmenler tarafından işlendiği iddia edilen asayiş suçlarından duyduğu rahatsızlığı belirtirken “mültecileri aşağılayıcı bir bakış açısı” kullandığı gerekçesiyle yargılanmıştır.

NEFRET SUÇLARI VE İLETİŞİM SUÇLARININ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ İLE İLİŞKİSİ NEDİR?

Basın Özgürlüğü Yasası'nda, Basın Özgürlüğüne Karşı Suçlar başlığı altında, basın yoluyla işlenen tahrik suçu düzenlenmiştir. **Bu madde hükmüne göre;**

- ırk,
- ten rengi,
- ulusal veya etnik köken,
- inanç ve
- cinsel yönelim

ile ilgili ifadeler kullanarak bir azınlık grubun tehdit edilmesi, aşağılanması veya bu gruba karşı tahrikte bulunulması suçtur (Basın Özgürlüğü Yasası, Bölüm 7, Madde 4/11).

03

İfade Özgürlüğü Yasası 3.bölüm, 1. madde 5. fıkrada radyo programlarına ilişkin düzenleme ile de yasada belirtilen özgürlüklere istisna getirilmiş ve azınlık bir gruba yönelik kışkırtıcı yayın yapılması durumunda radyo programı yayımlama hakkının kısıtlanabileceği belirtilmiştir.

Bir başka düzenleme ise aynı yasanın 7. bölümü 1. maddesinde yapılmıştır:

Anadolu Ajansı

Bölüm 7. Denetim, Kovuşturma ve Özel Zorlayıcı Tedbirler

Madde 1 - ... Adalet Bakanı, teknik bir ses kaydında azınlık bir gruba karşı tahrik, temel hak ve özgürlüklere yönelik suçlar, bir kamu görevlisine yönelen tehdit veya adaletin işleyişini engellemek, şiddetin hukuka aykırı olarak gösterilmesi sebebiyle sorumluluk veya müsadereyle ilgili basın özgürlüğü yasasını ilgilendiren suçlarda kamu savcısı olarak görev alabilir. Bununla birlikte, ifade özgürlüğü yasasında düzenlenen azınlık bir gruba karşı tahrik veya temel hak ve özgürlüklere ilişkin suçlarla ilgili durumlarda kovuşturma başlatma hakkı devredilemez.

Bu hüküm ile azınlık bir gruba yönelik kışkırtıcı yayın yapılması durumunda Adalet Bakanı'nın kamu savcısı olarak görev yapma yetkisi düzenlenmiştir.

Burada İsveç'e özel bir düzenleme bulunmaktadır. İsveç'te savcılar, İsveç Savcılık Bürosunda (Åklagarmyndigheten) çalışan ve ağır suçlara yönelik doğrudan polis soruşturmalarını yürüten hukukçulardan oluşmaktadır.

Bu savcılar, kamu adına gözaltı, tutuklama ve suçlamada bulunma kararı vermeye yetkili tek kamu görevlisidir.

Ancak davacılar ayrıca kendi özel savcılarını (enskilt åtal) da atayabilmektedir. Bu kuralın istisnası, Adalet Bakanı'nın kamu savcısı olarak hareket ettiği basın özgürlüğüne karşı işlenen suçlarla ilgili davalardır.

Bir radyo programın içeriği hakkında şikayette bulunulmak istenmesi durumunda, İsveç Yayın Kurumu ile iletişime geçilebilmektedir. Ayrıca, Medya Ombudsmanı, gazetelerin, dergilerin, yayın medyasının, web sitelerinin ve sosyal medyanın editoryal içeriğine ilişkin şikayetleri değerlendiren ve haksız yayın mağduru kişilere yardım etme görevi üstlenen bağımsız bir kuruluştur. Medya Ombudsmanı, soruşturma makamı olarak yayının medya-etik kurallarını ihlal ettiğine karar verirse, yayın organına bu kararını yayımlatmaktadır. Bu durumda söz konusu ihlali gerçekleştiren medya kuruluşu Medya Ombudsmanına ayrıca bir ceza ödemekle de yükümlü olacaktır. Medya Ombudsmanına şirketler, resmi makamlar ve kuruluşlar da şikayette bulunabilmektedir.

NEFRET SUÇLARINA UYGULANAN CEZAI YAPTIRIMLAR NELERDİR?

İsveç Ceza Kanunu'nda; ırk, renk, ulusal veya etnik köken, dini inanç, cinsel yönelim ve trans kimlik üzerinden tahrik edici söylemlerde bulunan, tehdit eden veya aşağılayıcı ifadeler kullanan kişinin iki yıla kadar hapis veya para cezasına çarptırılacağı hükme bağlanmıştır.

Aynı zamanda söz konusu ifadelerin “tehdit veya taciz” içermesi ya da “geniş kitlelere ulaşması” halinde ise altı aydan dört yıla kadar hapis cezası hükmolunacağı belirtilerek ağırlaştırıcı hükme yer verilmiştir.

04

Cezayı Artıcı Sebepler

Saldırı, taciz, hakaret, tehdit, vandalizm gibi diğer suçların bir kişiyi, bir etnik grubu veya bu türden başka bir grubu ırk, renk, ulusal veya etnik köken, inanç, cinsel yönelim, veya trans kimlik veya diğer benzer durumlar sebebiyle rencide etmek amacıyla işlenmesi, İsveç Ceza Kanunu'na göre cezayı artıcı neden olarak sayılmaktadır (Bölüm29/2-7.)

Ceza Kanunu'na 1994 yılında getirilen bu hüküm ile örneğin; saldırı, yaralama, vandalizm gibi suçlar söz konusu olduğunda ve savcılığın suçun önyargı saiki ile işlendiğini kanıtlayabildiği durumlarda fail, ağırlaştırıcı hükümlere göre cezalandırılacaktır.

Bununla birlikte, kusurun tespiti için nefret saikinin ispatı gerekmektedir. Mahkemelerde bu sebepten ötürü ağırlaştırıcı hükümlerin uygulanması son derece zorlaşmaktadır. İddia makamının saik için delil sunamadığı durumlarda, ağırlaştırıcı koşullar değerlendirilmemekte ve fail suçun basit haline göre cezalandırılmaktadır.

Bir diğer ifadeyle, nefret suçundan dolayı mahkum edilememektedir. Bu nedenle polise olayla ilgili mümkün olduğunca çok detay aktarılması, hatırlanan her şeyin not edilmesi, şahitlerin bilgilerinin ve olası delillerin korunarak polise iletilmesi çok önemlidir.

Ağırlaştırıcı sebepten hüküm verilmesine ilişkin bir diğer husus da mağdurun gerçek mensubiyetinden çok, failin mağduru nasıl algıladığına bakılmasıdır. Nefret saiki değerlendirilirken mağdurun gerçekten örneğin göçmen ya da farklı bir dinden olup olmadığına bakılmamaktadır. Failin, mağdurun etnik kökeninin ya da dini inancının farklı olduğunu düşündüğü için eylemde bulunmuş olması yeterlidir. Somut gerçeklikten bağımsız olarak değerlendirme yapılmakta, yani failin nefret saikiyle hareket edip etmediği değerlendirilmektedir.

TAKİP EDİLMESİ GEREKEN YASAL SÜREÇ NEDİR?

Bir nefret suçunun mağduru, polise başvurarak şikayette bulunarak adli süreci başlatabilmektedir. Mağdur bu amaçla herhangi bir polis karakoluna bizzat başvurarak ya da polisi telefonla arayarak şikayet kaydını oluşturabilir. Şikayette bulunurken kişisel bilgiler istenmekte, başka bir kişi adına şikayette bulunuluyorsa, iki tarafa ait kişisel bilgiler talep edilmektedir. Polisin hazırlayacağı raporun bildirimde bulunan kişi tarafından şikayet kaydının bir kopyasının ve başvuru numarasının istenmesi soruşturmanın takibinin yapılması açısından önemlidir.

05

Suçun en kısa sürede polise bildirilmesi delil tespitinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için gereklidir. Bu sayede delillerin bulunması ya da karartılmasının engellenmesi veya tanıkların sorgulanması aşamasında davada önemli avantaj sağlayacaktır.

Mağdurun, polis hakkında şikayetler için yine 114 14'ü aranarak veya en yakın polis karakoluna giderek şikâyetle bulunması mümkündür. Böyle bir durumda mağdur, şikâyeti işleme koymaya yetkili bir kişiye yönlendirilecektir.

İsveç polisine nefret suçunu bildirmek için telefon numaraları:

114 14 veya +46 77114 14 00

KANITLARIN KORUNMASI VE BİLDİRİME İLİŞKİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR NELERDİR?

Önceki bölümde belirtildiği gibi, nefret suçu olaylarında, ispat için önyargı saiki arandığından ağırlaştırıcı hükümlerin yeterince uygulama alanı bulunmamaktadır. Uygulamada karşılaşılan bir başka zorluk ise, savcının önyargı saikine iddianamede mutlaka yer vermesi, bu hususu belirtmesi gerektiği yönünde herhangi bir usul kuralının bulunmamasıdır.

06

Savcının iddianamede önyargı saikine yer vermediği durumlarda mahkemelerin bu konuyu kendiliğinden değerlendirmeye almıyor olması da failin ağırlaştırıcı hükümle cezalandırılmamasına yol açmaktadır.

Nitekim savcılar da kanıtlamada zorluk yaşayacaklarını düşündükleri durumlarda çoğunlukla bu hususu belirtmemektedir. Ancak yine de genel yaklaşım olarak İsveç Başsavcılığı iddianamelerde önyargı saikinin açıkça belirtilmesi ve bu şekilde davaya dahil edilmesi, aynı zamanda ağırlaştırıcı hükümlerin uygulanmasının da savcı tarafından talep edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Öte yandan, İsveç hukukunda mahkemelerin ağırlaştırıcı veya hafifletici koşulların gerekçesini açıklama zorunluluğu yoktur. Bu sebeple, cezaların belirlenmesinde hangi ağırlaştırıcı koşulların etkili olduğu mahkeme kararlarında nadiren tartışılmaktadır. Bu durum, nefret suçları konusunda içtihat oluşumunun yavaş ilerlemesine sebep olmaktadır. Ayrıca hakimler, önyargı saikinin tespit edilmesi durumunda dahi ağırlaştırıcı sebeple ceza vermeyebilir ve bunun gerekçesini açıklayabilir.

Nefret Suçlarının Soruşturulması ve Delil Gereksinimleri

Çoğu durumda, olası bir nefret suçuna yönelik ilk soruşturma polis tarafından yürütülmektedir.

Soruşturmanın ileri safhalarında bir kişinin şüpheli olarak tespiti mümkün olduktan sonra, bir savcı (genellikle nefret suçu savcısı) soruşturmanın sorumluluğunu üstlenmektedir.

Ceza soruşturmalarında standart prosedür, olayla doğrudan ilişkili olan koşulları belirlemektir. Genellikle sözlü ifadeler, nefret suçu davalarında eldeki en önemli delil olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle suç mahallinde yapılan ilk sorgulamalar nefret saikini tespit edebilmek için genellikle en önemli yöntemdir. Olay yerinde genellikle görgü tanıkları bulunmakta ve bu tanıklar çoğunlukla ifade vermektedirler. Bu sebeple polis memurlarının sorgulamaları olay yerinde yapması ve bulguları daha hızlı raporlaması için polise her türlü desteği sağlamak soruşturma açısından önem arz etmektedir. Olay yerinde çoğu zaman polis tarafından fiili suça odaklanılmasından ötürü nefret suçu saikinin araştırılması unutulabilmektedir. Bu durum kanıtların çoğunun artık mevcut olmadığı veya toplanmasının daha zor olduğu soruşturmanın sonraki aşamalarına kalmasına sebep olmakta ve dava aşamasında önyargı saikinin kanıtlanmasını zorlaştırmaktadır. Bu bakımdan polise bu yöndeki her kanıtın gösterilmesi faydalı olacaktır.

Sadece belirli bir olaya bakmak yerine şüphelinin geçmişi, yaşam tarzı ve değerleri de olası bir nefret saikini belirlemek için araştırılır.

Son zamanlarda bu yaklaşım İsveç'te daha fazla kabul edilmekte ve şüphelinin evinde veya işyerindeki kıyafet, sembol, teknik gereçler gibi kanıtların yanı sıra kişinin çeşitli kuruluşlara üyeliği de önyargı saikini tespiti için araştırma konusu yapılmaktadır. Ancak örneğin şüphelinin bir nefret grubuyla bağlantılı olması savcılar için ikinci derece delildir. Ancak, her ne kadar ikinci derece de olsa bu kanıtlar, diğer doğrudan kanıtlarla birleşince mahkeme açısından ikna edici olabilmektedir. Bu nedenle örneğin failin sahip olduğu bir sembolün dövmesi, giydiği tişörtteki semboller, üzerinde taşıdığı armalar vb. ipuçları polise mutlaka aktarılmalıdır.

Öte yandan, olay yerinin güvenli şekilde korunması da büyük önem taşır. Polis ve uzman personel için olay yerinin, olaydan sonraki hali çok önemlidir.

Nesnelerin alınması veya değiştirilmesi gibi olay yerinde sonradan meydana gelen değişimler suç-fail-niyet arasındaki ilişkinin kurulmasını olumsuz yönde etkileyeceğinden olay yerinin orijinal halinin mutlaka korunması gerekmektedir. Örneğin bir duvara yazılmış küfür vb. nefret söylemleri polis görmeden önce silinmemelidir. Bunlar mutlaka fotoğraflanmalıdır.

Ses kaydı ve video gibi materyallerin delil olarak kullanılması giderek daha yaygın hale gelmekte ve sözlü ifadelerden daha

güvenilir kabul edilmektedir. Bu sebeple, olay yerinde durumu belgeleyebilmek için polisin her zaman kayıt ekipmanı taşıması gerektiği önerilmektedir. Ayrıca, 1 Ağustos 2018 tarihinde yürürlüğe giren Video Gözetim Kanunu ile birlikte örneğin dini topluluklar tarafından kullanılan ibadethane, ofis ve binalar gibi alanlarda video gözetimi için bir izin alınmasına gerek olmamaktadır. Video Gözetim Kanunu, İsveç polisinin ve belediyelerinin suçla mücadele ve kamusal alanlarda güvenliği artırmak için video gözetimi yapma izni alabilmesini de kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle eğer hali hazırda bu teknik altyapı bulunmuyorsa, özellikle ibadethane çevrelerinde video gözetiminin sağlanması için gerekli girişimlerde bulunulması faydalı olacaktır.

Nefret suçu mağdurunun olay anında neler yapması gerektiğini bilmesi son derece önemlidir.

Öncelikle saldırı ne kadar tahrik edici olsa da hiçbir şekilde duygusal davranılmamalı ve saldırgan davranan kişiye benzer şekilde karşılık, cevap verilmemelidir. Ancak nefret suçunun mağdurları, çoğu zaman suçu görmezden gelmekte ve daha sonra şikayette bulunmaktadır. Bu tavır anlaşılabilir olmakla birlikte; olay esnasında faile yaptığı şeyi yapmamasını ve durmasını söylemiş olmak, daha sonra polise şikayette bulunurken önem arz etmektedir.

Suçun tanımlanıp rapor edileceği zaman, duygusal olmadan olabildiğince açık davranılması önemlidir. Suçun zamanı ve yeri, olabildiğince ayrıntılı olarak anlatılmalı ve her ifadenin kayıt altına alındığından emin olunmalıdır. Suçun gerçek tanımından farklı bir suçlama yoluna gidilmeden; neyin, ne zaman ve nasıl olduğu anlatılmalı, olayla ilgili deneyim aktarılmalıdır. Olay, kronolojik sıraya göre, ekli belgelerle delillere (örneğin internet ortamında nefret suçuyla ilgili şikayette bulunuluyorsa ekran görüntülerine) atıfta bulunularak anlatılmalıdır.

Şikayette bulunulurken herhangi bir belge sunulmasına gerek olmamakla birlikte, olayı araştırmak için kullanılabilecek belgelerin kaydedilmesi önemlidir. Polis, soruşturmanın daha sonraki aşamalarında bilgi talep edebilmektedir.

Nefret suçu sanal ortamda işlenmişse, mesajların, yorumların, e-postaların tarih ve saat görünecek şekilde ekran görüntülerinin alınması ve bunların daha sonra silinmemesi önemlidir. Whatsapp gibi uygulamalarda

failin numarası görünecek şekilde ekran görüntüsü alınması gerekmektedir. Ayrıca sanal ortamda işlenen suçlara ilişkin mümkünse tüm delillerin yazdırılması süreç içerisinde dijital ortamda kaybolma ihtimalinin önüne geçecektir. Öte yandan tanık olabilecek birinden söz konusu olayın yaşandığı mesaja, yoruma veya e-postaya cevap yazması istenerek, ileride söz konusu olabilecek bir duruşmada tanık olarak çağırılması sağlanabilmektedir.

Kanıt toplamak her ne kadar polisin işi olsa da İsveç'te bildirilen tüm siber nefret vakalarının yalnızca %4'ünün polis tarafından çözüldüğü göz önünde bulundurulduğunda, dijital delilleri toplamanın, şikayetin sonuca erdirilme olasılığını artıracağı açıktır. Ancak delil olsun ya da olmasın her zaman için şikayette bulunmanın önemi unutulmamalıdır.

Bütün bu hususlar dikkate alınarak polise şikayette bulunulurken basit bir suça değil, bir nefret suçuna maruz kalındığı mutlaka belirtilmelidir.

RESMİ VE SİVİL TOPLUM DESTEK MEKANİZMALARI NELERDİR?

Yardım ve Destek

Nefret suçu mağdurları için pek çok destek ve yardım alma seçeneği bulunmaktadır. Polisin yanı sıra, nefret suçu mağdurları için yardım hatları bulunan kar amacı gütmeyen kuruluşlar ülkenin çoğu bölgesinde faaliyet göstermektedir.

07

Devlet destekli kuruluşlar arasında, İsveç Suç Mağdurları Destek Kurumu (Brottsoffermyndigheten) kovuşturma sonrası tazminat desteği dışında kovuşturma öncesi ve sırasında da kayda değer önemli hizmetler sunmaktadır. Kurumun İsveç çapında üç alanda sorumluluğu bulunmaktadır: Suç nedeniyle zarar tazmini, Suç Mağdurları Fonu (Brottsofferfonden) ve Bilgilendirme Merkezi (Kunskapscentrum). Bilgilendirme Merkezi'nin İsveç genelinde Türkçe dahil pek çok farklı dilde hizmet veren destek hattı bulunmaktadır.

Web sitesi : <https://www.brottsoffermyndigheten.se/eng>

Destek numarası : 090-70 82 00

Ek olarak, mağdurun yerleşim yerindeki belediyelerin sosyal hizmetler servisleri, finansal, teknik veya psikolojik destek de dahil olmak üzere, pek çok konuda hizmet vermektedir.

Mağdurun, bir destek görevlisi ile polise başvurabilme hakkı da bulunmaktadır. Destek kişinin kim olacağına mağdur karar vermektedir. Destek görevlisi olacak kişinin bir avukat olması şartı aranmaz. Bir arkadaş, sosyal hizmetlerden bir yetkili veya destek kuruluşundan birinin de destek kişisi olarak seçilmesi mümkündür.

Tercüman Desteği

Mağdurun polise başvururken tercümana ihtiyacının olup olmadığını belirtmesi soruşturmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için önemlidir. Bu sebeple, mağdurun işitme engelinin olması, işitme güçlüğü çekmesi, konuşma engelinin olması veya İsveççeyi akıcı konuşamıyor olması durumlarında polis destek sağlamakla yükümlüdür.

Hukuki Süreçte Destek

Çok önemli olan bir diğer husus ise, nefret suçu mağdurlarına verilen avukatlık desteğinin oynadığı roldür. Suçtan zarar gören tarafın avukatının hem mahkemede yasal temsilci olarak hem de bir destek kişisi olarak rolü göz ardı edilmemelidir. Mağdurları mahkemeye hazırlayan avukatlar, sadece sonucun ne olacağı konusunda değil; aynı zamanda örneğin faille aynı odada olmakla başa çıkma, failin yapabilecekleri ve söyleyebilecekleri karşısında alınacak tutum ve sorular karşısında verilmesi gereken cevaplar gibi pek çok konuda kritik rol üstlenmektedir.

Avukatlar aynı zamanda mağdurlara polis sorgusunda eşlik ederek neden rahatsız edici sorulara cevap vermenin bazen gerekli olduğunu anlamasına yardımcı olmakta ve soruşturma da dahil olmak üzere tüm aşamalarda aktif bir rol oynamaktadırlar.

Mağdur tarafın avukat veya yasal temsilci atanmasını isteme hakkı bulunmaktadır. Uygun bulunması durumunda, bu hizmet ücretsiz olarak verilmektedir. Adli Yardım desteği olarak anılan bu destekle, avukat veya yasal temsilci, tüm yasal süreç boyunca mağdura destek olmaktadır. Bu amaçla ihtiyacı olduğunu düşünen mağdur, soruşturmayı yürüten polisten hukuki destek talebinde bulunmalıdır. Böyle bir durumda polis savcıya bu talebi iletmekte ve mahkeme mağdurun müdafii atanmasına ihtiyacı olup olmadığına karar vermektedir.

Adli yardım desteğinin verilebilmesi için aşağıdaki koşulların karşılanması gerekmektedir:

- En az bir saatlik hukuki danışmanlık desteğinin alınmış olması;
- Mağdurun kazancının yıllık 260.000 SEK olan mali destek eşliğinin altında olması (gelir hesaplanırken başvuru sahibinin tüm mali koşulları dikkate alınmaktadır. Örneğin, çocuk bakım maliyetleri, servet ve borçlar değerlendirilmektedir);
- Mağdurun hukuki yardıma ve danışmanlığa ihtiyacının olması ve bu ihtiyacı başka bir şekilde karşılamasının mümkün olmaması.

Adli destek hizmeti itiraz süreçlerini de kapsamaktadır; ancak bu destek en fazla 100 saat ile sınırlandırılmıştır.

İlk derece yargılamaları sırasında 100 saat kullanılmışsa, yüksek derece yargılamasında masraflar karşılanmayacaktır.

Burada önemli bir husus ise hukuki yardımın yalnızca gerçek kişilere veriliyor olmasıdır. Bir başka deyişle işletme, dernek ve vakıf gibi kurumlar bu yardımdan yararlanamamaktadır.

Adli yardım talebi için, İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresi'nin (Domstolsverket), basitleştirilmiş başvuru formu bulunmaktadır. Form, Adli Yardım Kurumu (Rättshjälpsmyndigheten) ve mahkemelerin yanı sıra İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresinden de temin edilebilmektedir.

Başvuru Formu: <https://www.domstol.se/globalassets/filer/gemensamt-innehall/blanketter/rattshjalp/ansokan-beslut-om-rattshjalp-sve-dv-1030.pdf>

Adli yardım başvurusu, başvuruyu değerlendirmeye yetkili mahkemeye veya makama gönderilerek işleme koyulabilmektedir. Söz konusu uyuşmazlıkla ilgili dava halihazırda mahkemede devam ediyorsa, adli yardım başvurusu mahkeme tarafından değerlendirilmektedir. Aksi takdirde, adli yardım hibe edilmesine Adli Yardım Kurumu karar verir.

Adli Yardım Kurumu: www.rattshjalp.se/

Yargılama Giderleri ve Tazminat

Nefret suçu mağdurları diğer suçlarda olduğu gibi, maruz kaldıkları maddi ve manevi zararların tazmini için talepte bulunabilirler. Zarara sebep olan kişi bunları şahsen gidermekle yükümlüdür. Ancak sanık 18 yaşın altında ise yasal vasisi olan ebeveynlerinden veya kişiden de tazminat talep edilmesi mümkündür. Tazminat talepleri, şikayetle birlikte polise sunulabilmekte ya da savcı tarafından duruşma sırasında mağdurun tazminat talebi olup olmadığı değerlendirilmektedir. Mahkemeden veya savcıdan tazminat istemine yönelik soru gelmemiş olsa bile mağdurun bizzat kendisinin veya yasal temsilcisinin tazminat talep etmesi mümkündür.

Tazminat talepleri, mahkemede ele alınmaktadır. Örneğin, parçalanmış giysiler, kırılan bir diş, tıbbi masraflar, çekilen acı ve duyulan ıstırap sebebiyle maddi ve manevi tazminat istenebilir. Bu sebeple, ileride zararların karşılanması ve tazminat taleplerinin ileri sürülmesi için yapılmak zorunda kalınan masrafların makbuzları mutlaka saklanmalıdır.

Bir başka talep konusu yapılabilecek masraf kalemi ise, savcının isteğiyle duruşmaya çağrılan mağdurun duruşmaya gidebilmek için yapmış olduğu harcamalardır. Mağdurun ulaşım, konaklama gibi masrafları talep etme hakkı bulunmaktadır.

Önemli masraflar söz konusu ise avans talep etme imkanı da bulunmaktadır. Bu yöndeki masraf taleplerinin duruşmadan sonra mahkeme ofisine bildirilmesi ya da karardan önce duruşmada belirtilmesi gerekmektedir.

Kararların İcrası

Mahkemenin sanığı tazminat ödemeye mahkûm etmesi tazminatın otomatik olarak mağdura aktarılacağı anlamına gelmemektedir. Failin ödeme gücünün olmaması ya da tazminat ödemek istememesi sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Böyle durumlarda tazminatın tahsili Kronofogdemyndigheten (İcra Dairesi) aracılığıyla yapılabilmektedir.

Mahkeme, kararın bir nüshasını resen İcra Dairesine göndermektedir. Bir süre sonra icra dairesi mağdur ile yazılı olarak irtibata geçmekte ve paranın tahsil edilmesi için yardım isteyip istemediğini sormaktadır. Yardım isteyen mağdur taraf, ekte kendisine gönderilen formu doldurup geri göndererek hukuki süreci başlatabilmektedir. İcra dairesinin tüm bu işlemleri, mağdur adına tamamen ücretsiz olarak yürütülmektedir.

Sigorta

Failin meçhul olması ve dolayısıyla suç, duyurusunda bulunulmasının, davanın açılmasının ve hüküm verilmesinin mümkün olmadığı durumlarda da ödeme alma olanakları mevcuttur.

Aynı şartlar, mahkûmdan tazminat alınamadığı durumlarda da geçerlidir. İsveç'te pek çok kişinin bir suçun mağduru olduğu durumda zararlarını karşılayan bireysel sigortası bulunmaktadır. Ayrıca yine birçok kişi, örneğin üyesi olduğu sendika kanalıyla ya da işi dolayısıyla sigortalanmaktadır. Bu sigortalar örneğin ofis olarak kullanılan bir dernek binasına yapılan zararları karşılayabilmektedir. Ancak sigorta sözleşmelerinin birçoğunda, katkı payı koşulu yer almaktadır.

Suç Mağdurlarını Destekleme Kurumu (Brottsoffermyndigheten)

Nefret Suçu mağdurlarının, İsveç Suç Mağdurlarını Destekleme Kurumu'ndan cezai yaralanma tazminatı alma hakkı bulunmaktadır. Tazmin edilen zararlar öncelikle bedensel yaralanmalar ve sakatlanmalardan oluşmaktadır. Suç, İsveç dışında işlenmiş olsa dahi mağdurun ikamet yeri İsveç ise suç nedeniyle oluşan zararlar talep edilebilmektedir. Bu kapsamda yapılacak tazminat talepleri, İsveç Suç

Mağdurlarını Destekleme Kurumuna kişisel olarak veya yasal temsilcisi vasıtasıyla yapılmalıdır.

Başvuru, yargılama sürecinin sona ermesinden itibaren iki yıl içinde Suç Mağdurlarını Destekleme Kurumu'na ulaşmış, olmalıdır. Yani, hükmün kesinlik kazanmasından veya ön soruşturmanın kapatılmasından itibaren iki yıl içinde başvuru yapılmalıdır. Herhangi bir ön soruşturma açılmamış olsa dahi suçun işlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde başvurunun yapılması gerekmektedir. Bazı istisnai durumlarda, geç yapılmış başvurular da ele alınmaktadır. Bu istisna, özellikle tazminat hakkının aranmasında destek görmemiş olan çocuklar için geçerlidir.

İsveç Suç Mağdurlarını Destekleme Kurumu:
www.brottsoffermyndigheten.se

İLGİLİ KURUM VE KURULUŞLARIN İLETİŞİM BİLGİLERİ

08

Polis

Tel : 114 14
Acil Durum : 112
İnternet sitesi : www.polisen.se

Savcılık (Åklagarmyndigheten)

Adres : Box 5553, 114 85 Stockolm
Tel : 08-453 66 00
Faks : 08-453 66 99
E-posta : registrator.riksaklagaren@aklagare.se
İnternet sitesi : www.aklagare.se

İsveç Ulusal Mahkemeler İdaresi (Domstolsverket)

Adres : 551 81 JÖNKÖPING
Tel : 036-15 53 00
Faks : 036-16 57 21
E-posta : domstolsverket@domstol.se
İnternet sitesi : www.dom.se

İcra Dairesi (Kronofogden)

Tel : 0771-73 73 00
E-posta : kronofogdemyndigheten@kronofogden.se
İnternet sitesi : www.kronofogden.se

Adli Yardım Kurumu (Rättshjälpsmyndigheten)

Adres : Box 853 851, 24 SUNDSVALL
Tel : 060-13 46 00
Faks : 060-13 46 40
E-posta : registrator@rh.m.dom.se
İnternet sitesi : www.rattshjalp.se

İsveç Belediye ve İl Genel Meclisleri (Sveriges Kommuner och Landsting)

Adres : 118 82 Stockholm
Tel : 08-452 70 00
Faks : 08-452 70 50
E-posta : info@skl.se
İnternet sitesi : www.skl.se

“Kommuner och landsting” linkinden belediyenin sosyal hizmet kuruluna ait irtibat bilgilerine ulaşılabilir.

Suç Mağdurlarını Destekleme Kurumu (Brottsoffermyndigheten)

Adres : 470, 901 09 Umeå
Tel : 090-70 82 00
Faks : 090-17 83 53
E-posta : registrator@brottsoffermyndigheten.se
İnternet sitesi : www.brottsoffermyndigheten.se / www.rattegangsskolan.se

**Suç Mağdurları İçin Acil Yardım Kuruluşları
Federasyonu (Brottsofferjourernas
Riksförbund)**

Acil Yardım : 0200-21 20 19
E-posta : boj.riks@boj.se
İnternet sitesi : www.boj.se

İslamofobi.se (İslamofobi ile mücadele)

Adres : Sundbybergsvägen 1C, 171
73 Solna
Tel : 08-56 24 49 00
E-posta :

İbn Rüşt Ofisi : info@ibnrushd.se
Kuzey Bölgesi : norra@ibnrushd.se
Orta Bölge : mitt@ibnrushd.se
GSU Bölgesi : gsu@ibnrushd.se
Doğu Bölgesi : ostra@ibnrushd.se
Batı Bölgesi : vastra@ibnrushd.se
Güney Bölgesi : sodra@ibnrushd.se
İnternet sitesi : www.islamofobi.se

İbni Rüşt Eğitim Merkezi'nin bir hizmeti olan proje İslamofobi hakkında daha fazla bilgi edinmek isteyen herkes için kaynak sunan web sitesidir. Projenin ikinci ayağında ise, ırkçılık, nefret suçları ve Müslümanları etkileyen ayrımcılığa karşı farkındalık yaratmak hedeflenmektedir. Kuruluş nefret suçları şikâyetlerine yardımcı olmaktadır.

**Terrafem (Göçmen kadınlar için birçok dilde
hizmet sunan acil yardım kuruluşu)**

Acil Yardım : 020-52 10 10
E-posta adresi : info@terrafem.org
İnternet sitesi : www.terrafem.org

**Parlamento Ombudsmanı (Riksdagens
ombudsmän – JO)**

Adres : Västra Trädgårdsgatan 4 A,
103 26 Stockholm
Telefon : 08-786 51 00
Faks : 08-21 65 58
E-posta : justitieombudsmannen@
jo.se
İnternet Sitesi : www.jo.se/

**İsveç Yayın Kurumu (Myndigheten för press,
radio och tv)**

Adres : Kabyssgatan 4D, 120 30
Stockholm
Telefon : 08-580 070 00
E-posta : registrator@mppt.se
İnternet Sitesi : www.mppt.se

Basın Ombudsmanı (Pressombudsmannen)

Adres : P.O. Box 22310, SE-104 22
Stockholm, Sweden
Telefon : +46(0)8 692 4620
E-posta : e-mail: info@
medieombudsmannen.se
İnternet Sitesi : medieombudsmannen.se

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
YURTDIŞI TÜRKLER VE AKRABA
TOPLULUKLAR BAŞKANLIĞI

NEŞAM

Nefret Suçları ve
Ayrımcılıkla Mücadele

www.nesam.ytb.gov.tr